

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Софіївської селищної ради
від 30.07.2025 № 2828-60/VIII

ПРОГРАМА
захисту прав дітей та
розвитку сімейних форм виховання
у Софіївській селищній територіальній громаді
на 2026-2028 роки

I. Загальні положення

Стабільність держави, її економічний розвиток, значною мірою залежать від фізичного та духовного розвитку дитини, ставлення держави до її проблем, інтересів та потреб.

Дитинство-найважливіший, самобутній і неповторний період у становленні особистості. Саме в дитячі роки людина потребує найбільшої уваги та захисту. Від ставлення до дітей, розуміння їхніх проблем, інтересів та потреб, стану охорони дитинства залежить не тільки доля кожної конкретної дитини, а й розвиток суспільства в цілому.

Питання захисту прав дітей в умовах сьогодення є одним із пріоритетних напрямків реалізації державної політики. Конвенцією ООН про права дитини визначено, що дитині для повного і всебічного гармонійного розвитку її особистості необхідно зростати в сімейному оточенні, в атмосфері щастя, любові та розуміння. Молоде покоління визначатиме успіх політичного, економічного, інтелектуального та культурного поступу держави та суспільства. Питання захисту прав та законних інтересів дітей є і залишається одним із першочергових завдань у діяльності органів місцевого самоврядування.

Визначивши одним з основних пріоритетів України євроінтеграцію, територіальна громада повинна переглянути політику у сфері охорони дитинства і підтримки сім'ї та втілювати в життя успішні підходи захисту прав дитини, сім'ї і кожного її члена, які базуються на забезпеченні свобод і найкращих інтересів дитини, спрямовуються на всебічну підтримку сім'ї, створення умов для виховання та розвитку дітей у сім'ї або середовищі, максимально наближеному до сімейного, активно протидіють гендерній, расовій, сексуальній та іншим видам дискримінації, борються з подоланням домашнього насильства та вживають ефективних дій щодо виявлення випадків торгівлі людьми та надання необхідної допомоги її жертвам.

Саме тому, служба у справах дітей та сім'ї Софіївської селищної ради ставить перед собою завдання реалізації ефективної політики щодо захисту прав дітей та підтримки сімей шляхом виявлення проблеми, її вивчення, створення програми та плану дій щодо подолання негативних процесів по відношенню до дитини та сім'ї консолідує при цьому зусилля інших органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських, благодійних, дитячих та релігійних організацій, благодійних фондів, в тому числі і міжнародних.

З метою реалізації заходів, спрямованих на трансформацію ставлення громадян до створення та функціонування сім'ї, посилення відповідальності кожного з батьків за виховання дітей, запровадження ефективного механізму взаємодії та соціального партнерства сім'ї, громадськості та держави, а у випадку втрати дитиною піклування батьків підтримка та забезпечення її конституційних прав та законних інтересів, службою у справах дітей Софіївської селищної ради розроблено Програму захисту прав дітей та розвитку сімейних форм виховання у Софіївській селищній територіальній громаді на 2026-2028 роки.

II. Склад проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання шляхом розроблення і виконання Програми

Сьогодення вимагає перегляду пріоритетів державної політики у сфері охорони дитинства та забезпечення держаної підтримки сімей, впровадження успішних підходів із світової практики захисту прав дітей та сімей, які базуються на забезпеченні найкращих інтересів дитини, спрямовуються на всебічну та комплексну підтримку сім'ї, створення умов для виховання та розвитку дітей у сім'ї або середовищі, максимально наближеному до сімейного.

Від ставлення до дітей, розуміння їхніх проблем, інтересів та потреб, стану охорони дитинства залежить не тільки доля кожної конкретної дитини, а й розвиток суспільства в цілому.

Разом з тим, на сьогоднішній день, не кожна дитина Софіївської територіальної громади має можливість зростати в сприятливому сімейному оточенні. Бідність родин, складні життєві обставини, безвідповідальність батьків, безробіття, погіршення

матеріального благополуччя населення, недостатність на місцевому рівні послуг з підтримки дітей та сімей з дітьми зумовлюють дитячу бездоглядність, призводять до соціального сирітства.

Формування навичок відповідального батьківства у молоді та батьків із низьким батьківським потенціалом є однією з передумов запобігання соціальному сирітству. Забезпечення безпечного сімейного середовища для дитини, дотримання державних гарантій і конституційних прав дітей в колі родини та громади – це шлях до щасливого дитинства.

Правовий захист дітей є системою заходів правового, організаційного, фінансового плану, спрямованою на гарантування безпеки їх повсякденного життя і призначеною для здійснення допомоги дітям, які через різні обставини залишились позбавленими (повністю або частково) тих пільг і послуг, які необхідні для їх нормального розвитку.

Особливої уваги потребує питання злочинності та правопорушень неповнолітніх. Сьогодні боротьба із злочинністю неповнолітніх передбачає координацію зусиль органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, відділів та служб, що працюють в інтересах дітей, в тому числі і правоохоронних органів.

Актуальність проблем дитинства для перспективи розвитку держави, завдання посилення результативності позитивних процесів у цій сфері обумовлюють потребу у виробленні якісного підходу щодо забезпечення дітям повноцінного розвитку відповідно до їх потреб, змін у механізмах співпраці органів місцевого самоврядування та громадськості.

І це стане можливим завдяки впровадженню даної Програми.

III. Мета Програми

Метою Програми є забезпечення оптимального функціонування цілісної системи захисту прав дітей Софіївської територіальної громади та поліпшення становища дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей, що опинились у складних життєвих обставинах, створення належних умов для фізичного, інтелектуального і духовного розвитку, підготовки до самостійного життя.

Для досягнення мети передбачається здійснити ряд заходів щодо реалізації встановлених чинним законодавством соціальних, економічних, правових та конституційних гарантій у сфері соціального забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей, що опинились у складних життєвих обставинах.

Стратегічна ціль 1. Сприяння суспільній інтеграції, партисипації, розвитку людського капіталу, покращення якості медичних та соціальних послуг для зменшення міграції.

Операційна ціль 1.1 Забезпечення рівного доступу до медичних та соціальних послуг.

Операційна ціль 1.2 Розвиток програм соціальної інтеграції та адаптації.

Операційна ціль 1.4 Створення привабливих умов для проживання та праці.

IV. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми

1. Соціальний захист дітей, які опинились у складних життєвих обставинах.

З метою виконання завдання запланована організація заходів, спрямованих на своєчасне виявлення дітей, що опинились у складних життєвих обставинах, індивідуальну роботу з ними, спрямовану на попередження вилучення дитини з сім'ї; проведення профілактичних рейдів з метою виявлення бездоглядних дітей, дітей, які бродяжать, жебракують, залишили домовку чи навчальний заклад; проведення консультативної роботи з батьками стосовно належного виконання ними батьківських обов'язків; здійснення контролю за умовами проживання сімей, які опинились у складних життєвих обставинах; вилучення дітей з сімей, де є загроза її життю або здоров'ю; направлення бездоглядних дітей, що потребують соціального захисту до відповідних закладів; організація та проведення Всеукраїнського рейду «Урок», профілактичних рейдів «Діти вулиці»; заходів для дітей пільгових категорій з нагоди Дня Св. Миколая, Новорічних, Різдвяних та Великодніх свят;

проведення екскурсійно-розважальних поїздок до різних міст України з дітьми пільгових категорій.

2. Розвиток сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

З метою виконання завдання заплановано проведення інформаційних кампаній з популяризації сімейних форм виховання з метою реалізації права кожної дитини на проживання в сім'ї; створення і функціонування прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, як альтернативних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; проведення семінарів, круглих столів з метою підвищення педагогічної компетентності опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, усиновлювачів; проведення заходів з нагоди Дня матері (друга неділя травня); Дня сім'ї (15 травня); Всесвітнього дня батька (3 неділя червня); Дня знань (1 вересня); Дня розвитку сімейних форм виховання для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування; Дня захисту дітей (20 листопада).

3. Забезпечення організаційної та методичної роботи щодо соціального захисту дітей.

З метою виконання завдання заплановано організація та проведення семінарів, нарад з питань соціального захисту дітей; висвітлення у засобах масової інформації питань забезпечення прав, свобод і законних інтересів дітей; виготовлення методичних матеріалів, буклетів з питань популяризації сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; проведення засідань комісій з питань захисту прав дитини.

4. Забезпечення захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на житло.

З метою виконання завдання заплановано ведення обліку нерухомого майна дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; контроль за збереженням житлових та майнових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; вжиття заходів щодо встановлення опіки над житлом та майном, право власності на яке мають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування; направлення документів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, по досягненню ними 16-ти річного віку, для постановки на облік осіб, які потребують поліпшення житлових умов.

5. Забезпечення співпраці з громадськими та благодійними організаціями, що працюють в інтересах дітей.

З метою виконання завдання заплановано надання будь-якої речової допомоги, продуктів харчування сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах. Для реалізації зазначених завдань планується співпраця з громадськими, благодійними організаціями

V. Очікувані результати виконання Програми

Розвиток сімейних форм виховання:

- забезпечити охоплення 95 % дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування сімейними формами виховання;
- сприяти зменшенню рівня соціального сирітства;
- розвиток патронату в громаді.

Захист житлових та майнових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування:

- збереження право на житло дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування;
- забезпечення збереження майна та житла, яке належить дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування;
- створення передумов для забезпечення житлом, соціальним житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, шляхом будівництва та придбання житла за рахунок державної субвенції та інших джерел фінансування.

Надання комплексної підтримки сім'ям, які опинились в складних життєвих обставинах:

- повернення в біологічні сім'ї або сім'ї родичів дітей, вилучених з сімей в складних життєвих обставинах;
- надання соціальних послуг сім'ям з дітьми з метою мінімізації потрапляння в складні життєві обставини.

Профілактика злочинності, негативних проявів серед дітей, запобігання безпритульності та бродяжництва:

- притягнення батьків до відповідальності за неналежне виконання батьківських обов'язків;
- притягнення осіб за порушення торгівлі спиртних та тютюнових виробів
- спрямування і координація діяльності суб'єктів соціальної роботи на території громади щодо підтримки сім'ї, попередження жорстокості та насильства в сім'ї, забезпечення конституційних прав і законних інтересів дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, дозволить вивести систему соціальних орієнтирів на більш високий рівень.

VI. Строки та етапи виконання Програми

Програма реалізується протягом 2026 – 2028 років у один етап.
Початок виконання Програми 01 січня 2026 року, закінчення – 31 грудня 2028 року.

VIII. Перелік завдань і заходів Програми

Програма передбачає реалізацію таких пріоритетних завдань:

- комплексний підхід при вирішенні проблемних питань дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, неповнолітніх, які повернулися з місць позбавлення волі;
- застосування ефективних форм соціальної підтримки дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- створення умов, які сприятимуть зниженню рецидивної злочинності серед неповнолітніх;
- підвищення загального рівня правової культури неповнолітніх;
- забезпечення прав дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, на сімейне виховання;
- здійснення та захист прав і законних інтересів неповнолітніх, охорона їх життя і здоров'я, забезпечення оптимальних умов формування особистості, усунення джерел негативного впливу на умови життя та виховання;
- створення умов для народження повноцінної дитини, збереження її здоров'я протягом усього періоду дитинства, забезпечення доступу до медичних послуг;
- створення рівних умов для доступу кожної дитини до високоякісної освіти (дошкільної, загальноосвітньої, позашкільної, професійно-технічної та вищої) для забезпечення розвитку особистості, суспільства і держави;
- реалізації права дітей на сімейне виховання, насамперед, біологічними батьками, у родині усиновлювачів, опікунів, піклувальників, в прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу, патронатних сім'ях;
- забезпечення належних умов життєдіяльності, соціальної, медичної, психологічної та матеріальної підтримки серед дітей з числа внутрішньо переміщених осіб;
- активізації процесу формування у дітей здорового способу життя;
- створення системи надання дітям психологічних, соціально-педагогічних, медичних, юридичних, інформаційних та інших послуг незалежно від місця проживання;
- створення умов для повноцінного життя в суспільстві дітей з особливими потребами;
- ліквідації торгівлі дітьми, сексуальної експлуатації, інших форм жорстокого поводження з ними, створення умов для ефективної реабілітації дітей;

- профілактики правопорушень з боку дітей, зменшення кількості злочинів, вчинених дітьми;
 - пропагування національної культури та духовної спадщини, патріотичного виховання дітей, проведення роботи з виявлення та підтримки обдарованих дітей;
 - забезпечення широкої участі дітей у житті суспільства;
 - активізації діяльності територіальної громади у сфері захисту прав дітей.
- Детальний виклад завдань і заходів Програми наведений у додатку до Програми.

VII. Обсяги та джерела фінансування Програми

Фінансове забезпечення Програми здійснюється відповідно до діючого законодавства за рахунок коштів бюджету Софіївської селищної територіальної громади, за кодами класифікації видатків в межах бюджетних призначень, затверджених селищною радою на відповідний рік; коштів вітчизняних та іноземних інвесторів, а також інших коштів, не заборонених чинним законодавством.

Головним розпорядником коштів на реалізацію Програми є служба у справах дітей Софіївської селищної ради.

VIII. Організація управління та контролю за ходом виконання Програми

Замовником Програми є Виконавчий комітет Софіївської селищної ради, відповідальним виконавцем – служба у справах дітей Софіївської селищної ради, співвиконавцями – відділ соціальної та ветеранської політики, Відділ освіти, фінансово-економічний відділ, відділ культури Виконавчого комітету Софіївської селищної ради (в межах своєї компетенції), поліцейський офіцер громади, сектор ювенальної превенції відділення поліції № 9 Криворізького РУП Головного управління Національної поліції України в Дніпропетровській області (далі – ювенальна превенція), заклади охорони здоров'я.

Управління та контроль за виконанням Програми, визначення порядку інформування (строків та форм звітності про хід виконання) здійснюють: служба у справах дітей Софіївської селищної ради, постійна комісія Софіївської селищної ради – з питань фінансів, бюджету, планування соціально-економічного розвитку, інвестицій та міжнародного співробітництва.

Секретар селищної ради

Людмила НАЗАРЕНКО